

Judisk Mångfald – det liberala alternativet

Vår ideologiska plattform

Den liberala ideologin i judendomen.

År 2014 ändrade vi partiets namn från Liberal Judendom till Judisk Mångfald. Syftet var att integrera mångfaldstanken i ett bärande liberalt koncept. Mångfald är också ett kärnvärde i nutida liberal ideologi.

Judendomen har alltsedan antiken haft en stark liberal dimension. Rabbi Hillel betonade en judendom byggd på judisk etik, omtolkning, tolerans och mildhet. Den moderna reformjudendomen, som starkt betonar judendomens föränderlighet och individens autonomi (dvs. att vi själva utformar vår judiskhet), kan betraktas som en kontinuitet. Dynamik och flexibilitet är kopplade till judisk tradition. De har sedan länge varit framträdande i Stockholms Judiska Församling och Stora Synagogan. En av våra mest inflytelserika rabbiner historiskt är Ehrenpreis (som var överrabbin i Stockholm mellan 1914 och 48). Han hade en liberal orientering och sökte en syntes mellan judisk religion, kultur, litteratur och modernitet. Det handlar enligt honom att "ympa nya grenar på vårt urgamla träd". Det är på detta sätt judendomen förnyat sig. Den viktigaste teologen för en liberal ideologi i judendomen är Abraham Geiger (1810-74). Geiger förespråkade en judendom som betonade förändring och tradition samt moderna kritiska studier ("Wissenschaft des Judentums").

Stora Synagogans historiska liturgi är starkt präglad av Geigers traditionella liberalism.

Våra liberala värderingar styr vi oss när det gäller judiska och icke judiska frågor. Personlig autonomi är centralt för oss så att vi själva kan utforma vår judendom och vår judiska identitet. För oss har det alltid varit viktigt att församlingens medlemmar kan finna sig tillrätta i församlingens verksamheter och utbud. Detta är en ständig utmaning och vi behöver ständigt arbeta mer för att säkra mångfalden i församlingen.

Som liberalt parti bejakar vi att medlemmarna har olika behov och olika syn på judisk tradition och praxis. Vi ser judendomen och judisk identitet som dynamisk. I vår enhetsförsamling har vi olika syn på *halacha* (judisk lag) och *minhag* (sed). Vi anser att judisk identitet kan baseras på etnisk, kulturell, religiös eller sekulär grund. Till skillnad från mer ortodoxa grupper anser vi också att det i slutändan är individen som avgör sina val avseende judisk observans. En mångfald i det judiska borgar för att judendomen fortsätter att vara relevant för församlingens alla medlemmar.

Progressionstanken och en acceptans för att judendom kan utvecklas genom tiderna är en bärande tanke hos oss. Vår liberala tradition, med rötter i emancipation, judisk och politisk teori, innehåller rika filosofiska och etiska rötter samt har ett starkt element av kreativitet. Intellectuell nyfikenhet är den liberala ideologins signum. Öppenhet, demokrati och jämställdhet skall känneteckna församlingens liv. Ett centralt liberalt värde är vårt motstånd mot despotism och auktoritära styrmodeller. Här hämtar vi näring från en stark svensk demokratisk föreningstradition. Vi vill att makt hos enskilda skall vara begränsad och att de som styr ska hållas ansvariga ("accountability"). Medlemmarnas och minoriteters rättigheter ska värnas. Vi reagerar omedelbart om fritt tankeutbyte reduceras. En liberal sensibilitet gör att vi är ständigt vaksamma inför auktoritära tendenser och tecken.

Religiös mångfald påverkas dels av det omgivande samhället, dels av liberala strömningar i Europa och Amerika. I församlingens historia och utveckling spelar vi en stor roll. Vi har drivit frågor om ökad jämställdhet i församlingens olika verksamheter. Mycket arbete återstår dock. Förändring och framsteg (progress) kan inte heller tas för givna. Liberala riktningar i judendomen är viktiga att stödja, liksom den traditionella ortodoxin. Reformjudendomen är en stor rörelse. I församlingen har denna inriktning en alltför liten andel av nuvarande budgetanslag för religiös verksamhet. För att säkra att medlemmarna har ett relevant religiöst utbud krävs en satsning på mångfald i Stora Synagogan. Detta bör vara en viktig del av vårt politiska arbete de kommande åren.

Det är viktigt för oss att återgå till Stora Synagogas reformjudiska och liberala arv, med rik musik, liturgi och en mer öppen kultur.

Vi välkomnar nya medlemmar.

Alltför många judar är inte medlemmar i vår församling. Vi välkomnar alla dem som idag står utanför, inklusive de som lever i blandäktenskap. En liberal grundvärdering är att inte exkludera någon potentiell medlem på religiös grund.

Verksamhet.

Vi ska säkerställa att all verksamhet som församlingen bedriver sker mer professionellt och transparent. Att ha ett medlemsfokus är en hörnsten i en liberal ideologi.

En viktig del i medlemsvården är att erbjuda judisk utbildning. Vår liberala grupp betonar vikten av livslångt lärande. En kontinuerlig individuell utveckling genom judisk bildning och kunskap är avgörande för att göra församlingen relevant. Folkhögskolan Paideia, är viktig i detta syfte. Församlingen behöver också tillse att det finns flera utbildare i organisationen. Tidigare fanns församlingspedagoger och deras tjänster bör vi kunna erbjuda igen. Idag erbjuds en del informell utbildning (för barn, ungdom och vuxna) men detta är inte tillräckligt.

Judisk Mångfald vill därför utöka utbudet och säkerställa att det tillgodoser merparten av församlingens medlemmar. En medlemsorganisation som JF bör ha ett individfokus.

Detta förutsätter att tjänstemän (och lekmän) är socialt kompetenta, entusiasmerande och har en bred syn på judisk identitet. Moderna och växande församlingar som exempelvis Park Avenue Synagogue, Temple Emanu-El och Central Synagogue (alla i New York) kan utgöra inspiration för oss. Vidare kan Belsize Square Synagogue, som har närmast identisk liturgi med Stora Synagogans traditionella liturgi (med professionella kantorer, kör och orgel) också tjäna som förebild för oss.

Sammanfattning.

En liberal ideologi ska utgöra stammen i vår församling. En pluralistisk syn på judisk lag och sed har styrt och ska fortsatt styra församlingens utveckling. Församlingen är en del av en europeisk judenhet och har en lång tradition av liberal omvandling. Vi är förvaltare av detta viktiga religiösa och kulturella arv. Det sker nu en viktig liberal förnyelse av det judiska livet i världen.

Vi betonar värden som judisk etik, tradition och behovet av förnyelse. En dynamisk syn på judisk identitet utgör själva livsnerven i vårt rika idéarv. Språk, kultur, teologi och historia ser vi som sammansatta komponenter i en bredare syn på judisk identitet. Föränderlighet och tradition står inte i ett motsatsförhållande utan harmonierar med varandra.

Församlingen står inför stora utmaningar. Sociologiska studier och faktiska medlemstal visar att många potentiella medlemmar står utanför. En liberal anda behöver sätta sin prägel på församlingslivet. Detta är den starkaste garantin för att bevara och utveckla ett utbud av mångfald där medlemmarna kan känna sig hemma. Vår roll är att värna individens fria utveckling och att medlemmarna tillförsäkras ett rikt församlingsliv som för varje enskild möjliggör en dynamisk judisk resa. Detta handlar om församlingens överlevnad som aktör, kulturbärare och etisk-religiös institution.

Styrelsen
Judisk Mångfald
Maj 2021